

LURTA LES & UPPLIV

LAGT TIL RÆTTIS: Eyðun Klakstein

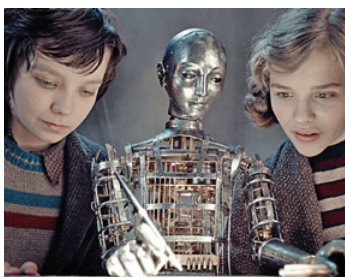
MEISTARAVERKIÐ UM HUGO

Á eini tokstøð í París í 1930'unum roynir smádrongurin Hugo at loysa loyndarmálið um eitt tólmenni

UPPLIV!

Hugo býr á Gare Montparnasse tokstøðini í París í 1930'unum. Hann kennir allar tær gloymdu smogurnar og heldur til í tí fjalda. Hann hevur átekið sær at stilla urini á tokstøðini, og tað kemur fyri, at lögreglumaðurin á tokstøðini er í hølunum á honum. Hugo roynir at umvæla eitt tólmenni hjá pápa sínum, sum er deyður, og tá ið hann kemur í sambandi

við gentuna Isabellu nærkast tey alsamt loynisøguni um tólmennið. Filmurin er framúr væl gjørdur

og vann fimm Oscar heiðurslønir. Filmurin, sum Martin Scorsese leikstjórnar, er upptikin í 3D, og framúr sjónleikarar sum Ben Kingsley, Sacha Baron Cohen, Ray Winstone, Christopher Lee og Jude Law spæla við.

Hesin hugtakandi filmurin er meira enn bert ein spennandi familjusøga – hann er eitt meistaraverk! Upplagt at brúka tveir tímar saman við Hugo í jólamánaðinum.

AC/DC ROKKA JÓLINI INN

Fólk royna at fáa gamlan rokksang hjá AC/DC ovast á bretska hitlistan á jólum

»Christmas Number One« er eitt hugtak í Bretlandi. Sangurin, sum verður mest seldur seinastu dagar upp undir jól, endar ovast á single hitlistanum á jólum, og tað er ein serligur heiður, og nakað sum nógv verður gjørt burtúr.

Gjøgnum árin hava sangir sum »Do They Know It's Christmas?«, »I Will Always Love You«, »Bohemian Rhapsody« og »I Want To Hold Your Hand« verið best umtökta jólasangir hjá bretum.

Hesa tíðina verður so gitt og mett um, hvør sangur verður ovast

á hitlistanum á jólum, og favorittur í ár er – sum fleiri undanfarin ár – vinnarin ax X Factor kappingini, sum gevur sang út beint eftir, at kappingin er liðug. Enn er vinnarin ikki funnin, og sangurin ikki givin út, men royndirnar vísa, at hendan útgáva, sum kemur beint fyri jól, er favorittur at taka plássid ovast á hitlistanum.

Í 2009 fór ein herferð í gongd fyri at fáa sangin »Killing In The Name« hjá Rage Against The Machine at verða Christmas Number One í staðin fyri X Factor

vinnaran – og tað lukkaðist. Síðani eru aðrir líknandi herferðir royndar, og í ár er AC/DC klassikarin Highway To Hell frá 1979 á odda fyri slíkari herferð. Og møguleikin er avgjørt til staðar, at AC/DC verður ovast jóladag.

Ein annar sangur, sum eru upp á tal til ovasta hitlistaplássid í Bretlandi á jólum, er »O Come All Ye Faithful«, sum verður útgivin við Elis Presley og Susan Boyle, sum vann sjónvarpskapping fyri nøkrum árum síðani.

TORVROYKUR ÚR SKORSTEINUM

Hundrað ára gamlar myndir hjá donskum fotografi í Føroyum hugtaka

UPPLIV!

Í 1977 keypti fotografurin Per á Hædd ein kassa við 140 glasplátum frá einum donskum starvsbróðuri.

Myndirnar í kassanum hevði Anders Peter Hansen tikið, tá ið hann var í Føroyum í 1911. Hann tók myndir serliga í Norðoyggjum og Eysturoynni, men eisini nakað í Streymoynni.

Nú fer Per á Hædd at lata Norðoya Fornminnissavni myndirnar í varðveitslu, og í tí sambandi letur framsýning upp í Spania-stovu í Klaksvík leygdagin.

– Myndirnar eru á høgum stigi, og nógv er lokaliserað á myndunum. Har eru hvalastøðir, bátsmanningar, bygdir, neytakonur, fiskaarbeiði, og sum heild er talan

um stemningsfullar fotomyndir, har tú sært torvroykin úr skorsteininum, sigur Per á Hædd.

Myndirnar eru millum ár og dag brúktar til frímerki, bókaútgávur og annað, og tær eru allar skannaðar inn í bestu dygd, so tað í dag ber til at skriva út einastandandi dygdargóðar og stórar myndir.

– Nú havi eg átt hesar myndirnar í yvir 35 ár, so eg havi nú hug at enda henda kapitulin við at donera Norðoya Fornminnissavni allar glaspláturnar, samstundis sum eitt gott úrval av myndunum verður víst fram, sigur Per á Hædd.

– Eg havi valt einar 35 av teimum 140 myndum út, sum eg havi fingið gjørt í stórari stødd, men eisini eru smærri eintøk av myndunum at síggja,

umframt at fólk kunnu síggja sjálvar glaspláturnar og eitt myndatól av sama slag, sum Anders Peter Hansen brúkt og ferðaðist um oyggjarnar við.

Harumframt hevur Steffen Stummann Hansen funnið fram eina rúgvu av upplýsingum um Anders Peter Hansen, og hann hevur skrivað bók, ið kemur út og verður lögð fram, samstundis sum framsýningin letur upp.

Framsýningin í Spaniastovu í Klaksvík letur upp á middegi leygdagin, og klokkan 15 verður móttøka, har Per á Hædd letur fornminnissavninum myndirnar, og bókina hjá Steffen Stummann Hansen verður lögð fram.

UMMÆLI

Í VAKURLEIKA ANDAST

Lívið er at doyggja, men løtur kunnu eisini vera ævigar

Sólrún Michelsen

Hinumegin er mars, 144 bls.

Mentanargrunnur
Studentafelagsins, kr. 198,-

LES!

Útlendskir rithøvundar skriva um almennar trupulleikar og menniskju, sum vit øll kunnu kenna okkum aftur í. Føroyingar skriva um bygdina ella seg sjálvan. Nakað soleiðis hugsaði eg sum yngri, og hendan hugmyndin rann aftur fram fyri meg á pallborðsfundi millum føroyskar og danskar rithøvundar á Bókadøgum herfyri.

Føroyski orðstýrarin presenteraði rithøvundarnar og legði fyri við danska krimihøvundinum Leif Davidsen. Hann fekk eitt tyssi av rósandi orðum, og somu æru fingi hinir útlendsku rithøvundarnir. Síðani vendi orðstýrarin sær til Sólrúna og segði: Og so hava vit Sólrún Michelsen. Hon hevur skrivað eina bók um mammu sína. Einkin annað.

Í næstu viku fær kanadiski rithøvundurin Alice Munro bókmentavirðisløn Nobels. Munro skrivur stuttar søgur um vanlig menniskju. Søgurnar ganga allar fyri seg í einum lítlum amti í landslutinum Ontario í Kanada, og kanska hevur onkur lokalur orðstýrari onkuntíð sagt, at bøkurnar hjá Munro snúgva seg um tey og tey fólkin. Einkin annað.

Søgurnar hjá Alice Munro og Sólrún Michelsen líkjast ikki, als ikki, men tær duga báðar væl at gera tað sermerkta alment og tað óítøkiliga ítøkiligt. Tað er tað, góðir rithøvundar duga. Nýggja bókina hjá Sólrún, *Hinumegin er mars*, snýr seg um um eina konu mitt í trýssunum, sum stendur millum lítla ommubarnið og gomlu mammuna. Men hon snýr seg eisini um sjálva tilveruna.

Kettlingar í himli

Frásøgukonan í søguni missir spakuliga mammuna, sum fær heilabløðing, verður dement og fjarar burtur. Men hon missir ikki bara mammuna, hon sær eisini sína egnu ellisframtíð.

Sólrún Michelsen

Tveir veruleikar, sum tey fæstu vilja ella duga at seta orð á.

Í skaldsøguni finnur dóttirin orð fyri sorgina og kærleikan við at leita aftur til løtur í barndóminum. Tá gentan er innløgð á sjúkrahúsi, og bara fremmandafólk eru um hana. Tá kettlingurin doyir, og mamman setir seg niður hjá gentuni og uggar hana. Kettlingurin spælir í himli, sigur mamman.

»Vit sótu tigandi eina løtu. So reistist hon, kíndi mær um hárið og fór inn aftur. Hol var komið á sokkin, og eitt eyga var á veg upp eftir legginum á henni. Eg fluttti yvir á steinin, har hon hevði sitið. Hann kendist heitur.« Lítill staklutir, sum lýsa meira enn alla heildina.

Brot og speglaðar dýpdir

Skaldsøgan er ikki skipað í kapitlar. Hon skiftir millum løtur saman við gomlu mammuni og smáu ommubørnunum og ferðir aftur í aðra tíð og onnur støð. Frásøgurøddin er sera týðulig, og alt verður sett saman og reflekterað í hennara tonkum.

Sólrún hevur, sær sjálvari líkt, nógv myndamál í bókini. Reytt tógv er ein av myndunum, sum ganga aftur. Onkuntíð er tað ein hespa, onkuntíð vundið upp í eitt noða, og tá mamman biður hana skúra gáttirnar, er